

СНЕЖНИ ВИЕЛИЦИ, ЗАЛЕДЯВАНИЯ И ЛАВИНИ

I. СНЕЖНИ ВИЕЛИЦИ

СНЕЖНИТЕ ВИЕЛИЦИ и ЗАЛЕДЯВАНИЯТА са често явление за нашата страна. Характерни са за декември и януари, но могат да се проявят и през останалите зимни месеци. Снежните бури и заледявания довеждат до разрушаване на въздушните комуникации, блокиране на пътищата и е възможно да поставят в рискова ситуация живота на много хора.

ТРЯБВА ДА СЕ ИМАТ ПРЕДВИД СЛЕДНИТЕ МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА:

- Необходимо е да се следи метеорологичния бюлетин, предаван по радиото и телевизията и ако не е крайно наложително, отложете пътуването, част от пътищата ще се окажат затворени поради навявания.

- Ако непременно трябва да тръгнете, за предпочитане е да пътувате с влак. Облечете топли дрехи и подходящи обувки и сложете вода и няколко сандвича в чантата си.

- Ако все пак решите да тръгнете с автомобил, проверете дали имате достатъчно гориво, въже, лопатка, фенерче и брадвичка. Гумите трябва да не са много напогани, поставете вериги.

- Изберете първокласните пътища, макар и да пътувате повече километри, те се разчистват от навяванията с предимство. Карайте бавно и внимавайте, когато минавате покрай сгради, електропроводи и дървета.

- Спазвайте временната маркировка, поставена от контролните органи и пътните служби.

- Ако по пътя се натъкнете на затрупани автомобили, маркирайте мястото и съобщете на органите на "Пътна полиция", Пътните служби или на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” – МВР.

- В случай че сте затънали в навявания от сняг, избягвайте работата на двигателя на празен ход поради опасност от отравяне, гасете го периодически. Завържете дреха с ярък цвят на антената, за да бъдете забелязани.

- Окажете помощ на изпадналите в беда. Измръзналите части на тялото се разтриват със спирт и леко се масажират. Не разтривайте със сняг -тялото допълнително се охлажда и може да се нарани кожата. При измръзване от I, II, III и IV степен се налага транспортиране на пострадалите до болнично заведение.

- Не спирайте да почивате на открито, освен в населени места и крайпътни мотели. Ако обстановката се усложнява, преустановете пътуването като спрете в най-близкото населено място.

- Когато трябва да се отиде от едно на друго място пеша, екипирайте се с подходящи обувки и топли дрехи. Избягвайте да се движите поединично, движете се далеч от сгради, електропроводи, стълбове и дървета, вземете мерки против измръзване на крайниците.

- Носете лекарства и термос с чай или други топли и подсладени напитки.

- В населените места се обърнете към административните власти, специализираните органи на МВР или пътните служби. Следете по радиото указанията на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението”.

II. ЛАВИНИ

ЛАВИНИТЕ са най-сериозните опасности във високопланинските райони. Те възникват най-често по склоновете със специфичен наклон и неравна повърхност. Напомнят на гигантски водопад, а скоростта на снежните маси може да надхвърли 300 км. в час. Лавинната снежна вълна е в състояние да помете всичко по пътя си.

В ПЛАНИНАТА Е ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ДА СЕ СПАЗВАТ НЯКОИ ОСНОВНИ ИЗИСКВАНИЯ:

- Преди тръгване на излет в планината трябва да се събере информация за състоянието на снежната покривка и особено за вятъра. Запознаването с метеорологичната обстановка и с прогнозите е задължително условие. Ако има вероятност за лавинна опасност, отложете излета.
- При мъгла има по-голяма вероятност за попадане в лавина, дори на места, където при ясно време това може да се избегне.
- Тръгнете на поход с опитен водач-планинар. Водачът на групата трябва да съобщи точния маршрут на близки, хижари и на Планинската спасителна служба.
- Излизането в планината сам е равно на самоубийство. Дори най-малкото нещастие може да причини смърт. Не проявявайте излишна смелост. Поведението на групата трябва да е подчинено на правилата за сигурност.
- Спазвайте указанията на водача на групата и наложената от него дисциплина. Той преценява условията и взема решения, които са задължителни за всички.
- Ако има съмнение, че сте попаднали в лавинообразен район, променете маршрута или своевременно се върнете на изходния пункт.
- Всеки член на групата подбира дрехи, обувки, лавинен шнур, ски и щеки, които могат да се използват при възникване на лавина.
- Задължително е да се носят допълнително дрехи, които могат да помогнат при евентуално измокряне или преохлаждане на тялото.

СМЕРЧ И СИЛНИ ВЕТРОВЕ

СМЕРЧЪТ е не толкова често, но е познато природно явление за някои райони на страната. Това е атмосферен вихър, който се движи с огромна скорост. Възниква в буреносни облаци, близо до земната повърхност, долната му част наподобява обърната фуния. Води до разрушения, възможни са човешки жертви. Силните ветрове са често явление за територията на страната, в някои случаи при особено голяма скорост на въздушните маси, представлява опасност за хората и може да нанесе материални щети.

НЕОБХОДИМО Е ДА ПРЕДПРИЕМЕМ СЛЕДНИТЕ МЕРКИ

- Спазване на строителните норми за постигане по-голяма устойчивост на сградите.
- При възникване на смерч или необичайно силен вятър следете метеорологичните бюлетини, предавани по радиото и телевизията. Както при всяко природно бедствие, ако сте въщи, изключете тока, водата и газа.
- Не оставайте на открито. Има опасност от падащи отломки от сградите и други предмети. Влезте въщи и затворете плътно вратите и прозорците. Смерчът засяга най-често покривните конструкции и горните етажи. Преценете и ако е необходимо използвайте за убежище мазето на сградата.
- Ако сте далеч от дома си, влезте в обществена сграда, подлез, потърсете сигурен подслон.
- Ако Ви завари на път, спрете автомобила на открито място, далеч от електропроводи, дървета и от надвиснали скални маси. Потърсете подслон.
- Ако сте на полето или в планината заемете ниски места и оврази до отминаване на опасността.

Първата Ви реакция трябва да бъде да уведомите органите на МВР или тези за спешна медицинска помощ за злополуката. Това може на телефона за спешни повиквания на единната спасителна система 112

Вашето повикване трябва да съдържа следната информация:

Къде? – Посочете мястото, улицата, номер на улицата, кръстовище или някакъв ориентир при злополука извън града;

Какво? – Посочете вида на злополуката: пътнотранспортно произшествие с лек автомобил, с тежкотоварен автомобил, с транспортиране на опасен товар. Посочете също дали има затиснати или ранени хора и дали има опасност от пожар;

Колко? – Посочете броят на пострадалите, по възможност вида на нараняванията;

Кой се обажда? – Кажете името си и номера, от който се обажда.

СВЛАЧИЩА

СВЛАЧИЩЕТО е природно явление, при което се нарушава устойчивостта на огромни количества земни маси и се създават предпоставки за предвижването им. Свлачищните процеси нямат внезапен характер и са достъпни за интервенция. Във времето те имат периоди на затихване и усилване. След активизирането на земните маси може да се стигне до възникване на бедствена ситуация. На територията на нашата страна свлачищата са около 1000 и са засегнали над 200 000 декара. Причините за тяхното възникване са свързани със силно пресечения релеф и други специфични геоложки дадености в определени райони. От първостепенно значение за предотвратяване на тежки материални загуби от активизирането на свлачищата са превантивните мерки, които специализираните структури предприемат. Но всеки от нас е необходимо да знае как да предпази себе си и имуществото си.

ЗАПОМНЕТЕ!

Свлачищата са опасни. Ако е констатирано активизиране на земните маси, не оставайте и не преминавайте през свлачищни райони. Спазвайте предписанията на специализираните органи.

КАКВО ТРЯБВА ЗА ЗНАЕМ, АКО ЖИВЕЕМ В РАЙОН НА СВЛАЧИЩА? ПРЕВАНТИВНИ МЕРКИ, ВЪЗПРЕПЯТСТВАЩИ АКТИВИЗИРАНЕТО НА СВЛАЧИЩА:

- Необходимо е да познавате геоложките особености и нивото на подпочвените води на терена, в който възнамерявате да строите. Строителство трябва да се извършва само по законов ред при спазване на всички норми за изпълнение на строително монтажните работи /СМР/.

- Не трябва да се допуска висока плътност на застрояване без изградена инфраструктура - водопровод, канализационна система, дренажна система.

- Осигурете надеждно отвеждане на дъждовните повърхностни води чрез откосиране, канавки, водостоци.

АВАРИЙНИ МЕРКИ ПРИ АКТИВИЗИРАНЕ НА СВЛАЧИЩА:

Аварийните мерки са неотложни и се провеждат във възможно най-кратки срокове след възникването на опасността. Предприемат се от специализираните органи, но всеки от нас трябва да ги спазва:

- Опасните участъци се означават и сигнализират. Преустановява се движението на моторни превозни средства в близост до активизираните свлачища. Осигурява се надеждна охрана .

- Необходимо е да се изключи електрозахранването и водоснабдителната мрежа в района.

- Спешно се отстранява причинителя за възникването на свлачищния процес.
- Изготвя се оценка за състоянието на сградния фонд и инженерната инфраструктура в района по отношение застрашен живот на обитателите и при необходимост се организира извеждането на населението от застрашената територия.

- Организира се непрекъснато наблюдение на активирания свлачищен район.

**СПЕЦИАЛИЗИРАНИТЕ СЛУЖБИ ИЗГОТВЯТ ПРЕДПИСАНИЯ , ОРГАНИЗИРАТ И
КООРДИНИРАТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО ИМ:**

- Отвеждане на повърхностни и други скатни води от тялото на свлачищния масив;
- Изпълнение на вертикална планировка, оформяне на скатове, откоси и др.
- Изпълнение на някои видове неотложни укрепителни работи -изграждане на подпорни стени, заскаляване на участъци
- Организиране изместването на силови и съобщителни кабели в района.
- Организиране изнасянето на имуществени ценности от района и забраната за пребиваване на хора в него.
- Изграждане на дренажни системи с цел понижаване нивото на подпочвените води
- Когато процесите имат срутищен характер се предизвиква частично срутване - контролирано по време, обем и местоположение, с цел предотвратяване на внезапното им активизиране и на нещастните случаи.

